

Karolína Meixnerová
Autorská pohádka první poloviny dvacátých let 20. století

(Posudek vedoucího bakalářské práce)

Autorka práce si vybrala zajímavé téma, stojící poněkud stranou zájmu literární historie – autorskou pohádku, se zaměřením na díla vznikající v desetiletí po první světové válce. Spíše okrajové postavení zaujímal pohádka (a tvorba pro děti obecně) ostatně i v kontextu tvorby jednotlivých autorů, jimž se Meixnerová v práci věnuje, ať šlo o Karla Čapka, Fráňu Šrámka, Jiřího Wolкера, Marii Majerovou, Rudolfa Medka nebo Jaromíra Johna; v případě pohádky Arne Nováka jde dokonce o ojedinělý autorský počín. Záměr všimnout si motivace vzniku jednotlivých pohádek a způsobů, jimiž reflektují sociální realitu doby svého vzniku, lze v těchto souvislostech považovat za pochopitelný a srozumitelný.

Svou práci Meixnerová otevírá přehlednými žánrovými definicemi pohádky a autorské pohádky a charakteristikou tzv. sporu o pohádku, který probíhal ve druhém desetiletí 20. století a dozníval až na přelomu dvacátých a třicátých let. Přestože kapitola věnovaná této polemice je zjevně naddimenzovaná, dnešnímu čtenáři pomůže lépe si uvědomit nesamozřejmost pohádky jako autonomního literárního žánru ještě v meziválečných letech. Škoda, že se autorka nepokusila tyto souvislosti hlouběji osvětlit a končí vlastně konstatováním jednotlivých etap sporu. Vlastní výklad o autorské pohádce otevírá stručným historickým ohlédnutím, přičemž mezi zakladatelskými autorskými osobnostmi moderní pohádky jmenuje Krásnohorskou, Karafiáta, Tilleho, Kubína či Mahena. Obezřetně se tak nepouští příliš hluboko do minulosti, kde je definování autorského podílu problematické (jak z tohoto hlediska hodnotit např. Rubešovu pověst-pohádku Divoký muž, která námětově vychází z pohádky bratří Grimmů, ale jejíž zpracování a pointa jsou zcela samostatné?). Ocenit lze, že alespoň přehledově autorka zmínila spisovatele, kteří na autorskou pohádku dvacátých let navazovali, vesměs již v následujícím desetiletí (např. Vančura, Poláček, Lada).

Jádrum práce je ale rozbor či spíše charakteristika konkrétních pohádkových textů. Největší pozornost Meixnerová věnovala vybraným textům z trojdílného souboru *Nůše pohádek*, iniciovaného a připraveného po válce Karlem Čapkem. Na pohádce Dykové ilustruje možnosti aktualizace tradičních pohádkových motivů, podivný text Arne Nováka naopak tradiční pohádce odpovídá obrazným jazykem, relativizuje však obligatorní pohádkový protiklad dobra a zla, Šrámkova Cesta do pekla je potom spíše rozvedenou anekdotou (s dětským hrdinou), která se poněkud blíží lidovým pohádkám Erbenovým, ale z kontextu práce se vymyká. Z výkladu není úplně zřejmé, s jakým záměrem ji Meixnerová do svého výběru z *Nůše pohádek* zařadila. Wolkerovy pohádky *O bledé princezně* a *O milionáři, který ukradl slunce*, jimiž se zabývá v další kapitole, jsou příkladem radikální proměny básnickovy poetiky v napětí mezi poválečným poetizujícím naivismem a tendenční proletářskou tvorbou dvacátých let, jak se odehrával na poli tvorby pro děti. V charakteristice souboru Marie Majerové *Zázračná hodinka* už Meixnerová kontext pohádkové tvorby

přesahuje: oba texty, kterým věnuje pozornost, lze označit spíše za povídky pro děti a mládež než za pohádky. V kontextu práce však mají význam jako příklady mravně apelativní dětské tvorby, ve své podstatě didaktické a opírající se o prezentování „kladných“ a „záporných“ příkladů chování. Stejná charakteristika platí vlastně i pro legionářské povídky Medkovy a rovněž o *Tátových povídkách* Jaromíra Johna, které Meixnerová přesně charakterizuje jako vyprávění o dětech a pro děti s pohádkovými rysy. Škoda, že se autorce nepodařilo jednotlivé postřehy a charakteristiky usouvztažnit v celek.

Poválečný zájem o pohádku zjevně souvisí s destrukcí tradičního realistického vyprávění a s dobovým hledáním nových prozaických žánrů; tomuto aspektu je však v práci věnováno jen málo pozornosti. Je také zřejmé, že nejen pohádky, ale dětská literatura obecně v této době kolísají mezi dvěma protichůdnými tendencemi: na jedné straně se pokoušejí ukázat sociální realitu a v jejím rámci příkladně mravně působit na dětského čtenáře, na druhou stranu však nabízejí i poetický únik ze skutečnosti prostřednictvím fantazie. Na tento rozpor sice autorka upozorňuje, osou jejího výkladu se však nestal.

Vzhledem k tomu, že i po formulační stránce působí práce místy nejistě, navrhuji pro ni hodnocení velmi dobře.

18. 8. 2016

PhDr. Václav Vaněk, CSc.